

Gevolgen PAS uitspraak

Het is inmiddels bijna 17 maanden geleden dat de Raad van State haar PAS uitspraak heeft gedaan met als gevolg dat:

- Het bestemmingsplan Oosterhorn, dat het ruimtelijk kader biedt voor één van de grootste industrieterreinen voor chemische industrie in Nederland, vernietigd is op basis van deze PAS uitspraak.
- De voortgang in het vaststellen van het bestemmingsplan Eemshaven stil is komen te liggen.
- NB-wet vergunningen voor nieuwe industriële initiatieven nagenoeg niet meer worden afgegeven.

De problemen raken met name ook grote projecten die van doorslaggevend belang zijn voor de **energietransitie en andere duurzaamheidsopgaven** waar Nederland voor staat. Voorbeelden daarvan liggen op het vlak van duurzame energieopwekking, duurzame brandstoffen en circulariteit. De klimaatdoelen van Parijs komen hiermee ernstig onder druk te staan en een verdere vergroening van de industrie en het streven naar een circulaire economie wordt afgeremd.

Binnen de Eemsdelta regio (Delfzijl en Eemshaven) liggen momenteel tal van initiatieven stil met een **totale investering van circa 3 miljard euro**, met als risico dat deze niet doorgaan of naar het buitenland uitwijken. En dit terwijl deze zelfde regio in de NOVI genoemd is om de energietransitie vorm te geven.

In cijfers

	Oosterhorn	Eemshaven
	Gemist investeringsbedrag €1,3 miljard	Gemist investeringsbedrag €1,6 miljard
	Niet gerealiseerde <i>directe</i> werkplaatsen 550	Niet gerealiseerde <i>directe</i> werkplaatsen 750

In de reactie op het **eindadvies van Remkes** dat minister Schouten vorige week naar de Tweede Kamer heeft gestuurd staat slechts één alinea over de industrie. In deze alinea staat in zijn geheel niets dat de industrie helpt om nieuwe initiatieven los te trekken.

Verskil agrarische sector en industrie

De agrarische sector stoot voornamelijk NH₃ (ammoniak) uit. Dit slaat relatief dicht bij de bron (gemiddeld <50 km afstand) weer neer in onder andere natuurgebieden. Bij de industrie komt met name NO_x (stikstofoxiden) vrij. Dit heeft een ander verspreidingsmodel dan NH₃. De emissies dragen veel verder en slaan daardoor in sterk verdunde vorm weer neer in geheel Nederland en daarbuiten. Zodra de NH₃ en de NO_x neerslaan, heeft het beide hetzelfde effect op stikstofgevoelige natuur. Beide stoffen zorgen voor te veel voedingsstoffen op natuurgebieden wat de biodiversiteit negatief beïnvloedt. Via een omrekeningsmethode kunnen de effecten van NH₃ en NO_x met elkaar worden vergeleken.

Waarom extern salderen nodig is

De NO_x en CO₂-emissies vanuit de industrie zijn de afgelopen decennia in belangrijke mate teruggedrongen door een continue verbetering (zie bijlage). Deze verbetering wordt voor een

belangrijk deel bereikt doordat de industrie wettelijk verplicht is om BBT (Best Beschikbare Technieken) toe te passen. Daarnaast heeft de industrie ook zelf de ambitie om steeds verder te vergroenen en haar emissies terug te dringen. Doordat industriële bedrijven zich continu verbeteren en de vergunningen daar ook op worden aangepast, zit er weinig stikstof-ruimte in vergunningen van de industrie om aan nieuwe industrie te “verkopen”.

Hoewel de industrie er heel hard aan werkt om haar emissies steeds meer te beperken, kan de industrie op korte termijn niet zonder een **beperkte hoeveelheid ontwikkelruimte voor nieuwe initiatieven**. Alle initiatieven die deze stikstofruimte nodig hebben, dragen bij aan de energietransitie en de vergroening van de industrie. Op langere termijn is de verwachting dat de verdere emissiereductie van de bestaande industrie voldoende is om nieuwe bedrijven van de benodigde stikstofruimte te voorzien.

De benodigde ontwikkelingsruimte voor de industrie in de Eemsdelta regio is gering, vanwege de overwegende windrichting (richting zee) en de relatief grote afstand tot stikstof overbelaste Natura-2000 gebieden (minimaal ca. 15 km). Daarbij komt dat door de industrie reeds veel emissiereducties zijn gerealiseerd. Door deze combinatie van factoren is voor de eerstkomende periode een **ontwikkelingsruimte van slechts 1 mol/ha/jaar** in de meest nabij gelegen natuurgebieden al voldoende, **aflopend naar enkele tienden in midden Nederland en honderdsten in het zuiden**.

Aangezien de deposities van de (Groningse) industrie in heel Nederland terecht komen, is **het massaal opkopen van Groningse veehouderijen in zijn geheel niet aan de orde**. In Groningen is slechts één overbelast stikstofgevoelig gebied aanwezig (Liefdingsbroek). De industrie moet nu compenseren op alle gebieden waar zij een depositie hebben. Deze gebieden liggen dus hoofdzakelijk buiten de provincie. Deze deposities zijn echter zó klein dat ze vergeleken kunnen worden met **minder dan een kip per hectare natuurgebied**. Dus hoewel de industrie in belangrijke mate geholpen kan zijn met een zeer bescheiden deel van de stikstofrechten van de veehouderij, is het onwaarschijnlijk dat de industrie massaal de agrarische sector op gaat kopen ten behoeve van de stikstofrechten.

Groningse veehouderijen zijn gezien hun ligging ten opzichte van natuurgebieden en gezien de heersende windrichting nauwelijks interessant voor de industrie. Een salderingsregeling is wel nodig voor bijvoorbeeld natuurgebieden in Drenthe of op de Veluwe. **Dit extern salderen moet in de Groningse beleidsregel zijn vastgelegd. Het is daarom van belang dat de mogelijkheid wel wordt geboden.**

Ter illustratie: daar waar extern salderen al mogelijk is, wordt het overgrote deel van de agrarische rechten opgekocht door andere agrarische bedrijven (meer dan 85%). In Limburg is extern salderen tussen diverse sectoren al een jaar mogelijk. Tot nu toe is daar nog nauwelijks gebruik van gemaakt.

Het zou zowel de industrie als de agrarische sector aanzienlijk helpen wanneer het eenvoudiger wordt om **met het beëindigen van één veehouderijen meerdere initiatieven vooruit te helpen**. Dit kunnen dan zowel industriële emissies zijn als woning- en infraprojecten of agrariërs die willen uitbreiden. Juridisch gezien is dat op dit moment zó ingewikkeld dat dat zelden lukt. Een verbetering en versimpeling van het door het rijk gelanceerde stikstofregistratiesysteem kan hierin helpen. Sowieso zou het logischer zijn als industriële emissies niet per provincie bekeken worden, maar landelijk. De deposities gaan immers ook ver voorbij de provinciegrenzen.

Zo heeft Moerdijk ten behoeve van haar nog te ontwikkelen logistieke park door heel Nederland op strategische punten 6 pluimveebedrijven opgekocht. Deze bedrijven stonden allen al 6 maanden-2 jaar

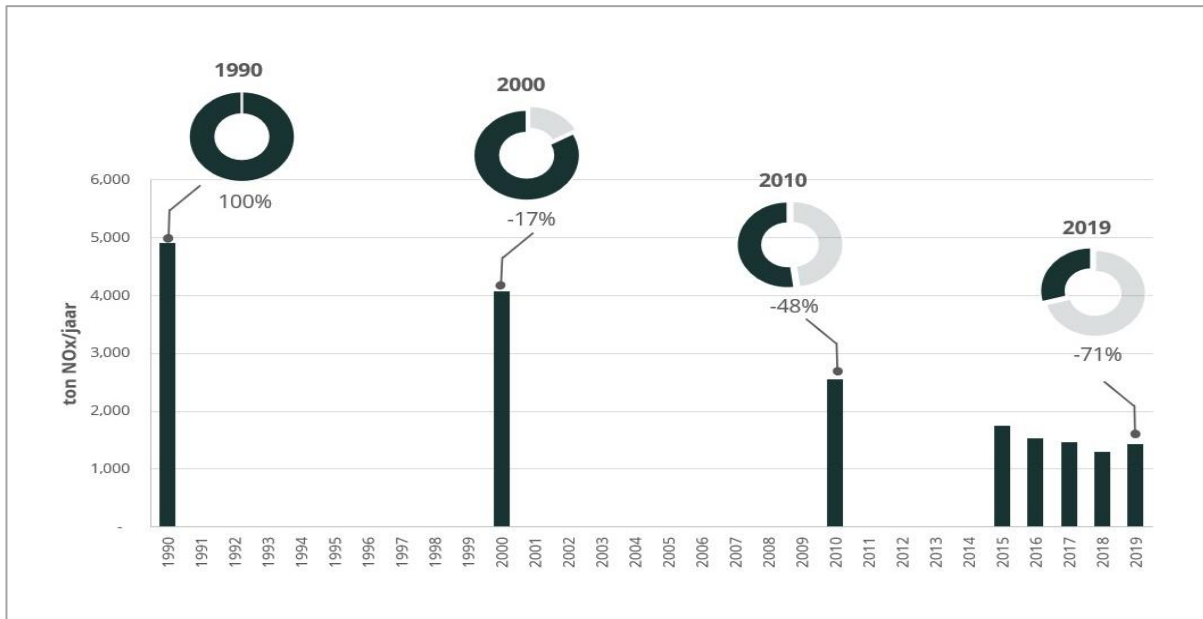
te koop. Er was geen belangstelling voor vanuit andere agrarische bedrijven. Er is gekozen voor pluimveebedrijven omdat die vrijwel géén grond hebben én omdat pluimveehouders een relatief groot verspreidingsmodel hebben. Moerdijk gebruikt slechts een beperkt deel van de depositieruimte. Door in zo'n situatie de overgebleven depositieruimte te delen met andere industriële clusters, hoeven er relatief weinig bedrijven worden opgekocht. **Voor alle industrieclusters in Nederland zouden ca. 10 à 12 bedrijven nodig zijn om voldoende ontwikkelingsruimte te bieden voor de huidige initiatieven.**

Samenvatting

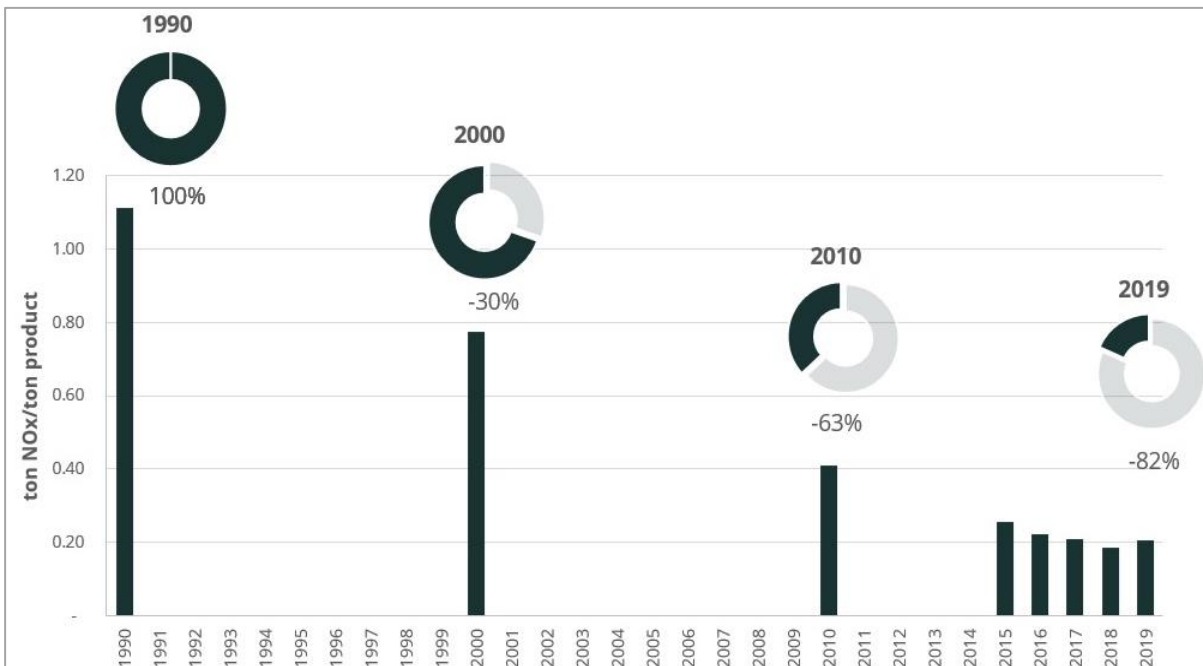
- De vergunningverlening voor de industrie zit al 1,5 jaar nagenoeg op slot.
- Miljarden aan investeringen en vele duizenden arbeidsplaatsen staan op de tocht.
- Nieuwe, duurzame investeringen die van belang zijn voor de energietransitie en/of de vergroening van de chemie liggen stil.
- De industrie voldoet al tientallen jaren aan BBT en heeft haar emissies aanzienlijk teruggedrongen. Dit is in de vergunningen vastgelegd. Hierdoor is er nagenoeg geen ruimte om tussen industriële bedrijven te salderen.
- Een verdere emissiereductie van de industrie wordt verwacht. Deze reductie kan mogelijk in een stikstofbank worden ingebracht waardoor op termijn geen saldering met de agrarische sector meer mogelijk is.
- Internationaal gezien staan we er momenteel slecht op. Het is inmiddels algemeen bekend dat er in Nederland niks meer kan. Bedrijven wijken daardoor uit naar het buitenland, met vaak alsnog deposities op Nederlandse natuurgebieden.
- Industrie heeft zeer kleine deposities over een zeer uitgebreid gebied.
- Groningse veehouderijen zijn gezien hun ligging ten opzichte van natuurgebieden en gezien de heersende windrichting nauwelijks interessant voor de industrie om op te kopen.
- Een salderingsregeling is wel nodig voor bijvoorbeeld natuurgebieden in Drenthe of op de Veluwe. Dit moet in de Groningse beleidsregel zijn vastgelegd. Het is daarom van belang dat de mogelijkheid van extern salderen wel wordt geboden.
- Onderzoek heeft uitgewezen dat de industrie (in provincies waar dat al wel mogelijk is) uitermate terughoudend is met het "opkopen" van veehouderijen. Tussen veehouderijen onderling wordt er al wel meer gesaldeerd.
- Veehouderijen bieden actief hun bedrijven aan aan de industrie. Dit laat zien dat LTO zeker niet namens alle agrariërs spreekt.
- De enige werkelijke uitweg uit deze impasse is een snelle afname van de totale stikstofemissies en -deposities en het herstel van kwetsbare natuurgebieden. Hierin speelt veel meer dan alleen stikstof.
- Regels moeten veel eenvoudiger worden. De stikstofruimte die vrijkomt bij beëindiging van één (agrarisch) bedrijf moet veel eenvoudiger kunnen worden toebedeeld aan meerdere andere initiatieven (zowel agrarisch, industrieel als woningbouw of infrastructuur)
- Deze problematiek overstijgt de mogelijkheden van individuele provincies en moet via landelijke, eenvoudige, werkbare, juridisch houdbare wet- en regelgeving worden geregeld.
- Remkes adviseert om de hele kleine deposities op grote afstanden van de industrie op te nemen in een generiek beleid. Dit zou betekenen dat daarvoor geen saldering meer noodzakelijk is. De minister heeft hier niet concreet op gereageerd.
- Zowel in de twee wetsvoorstellen die nu ter behandeling liggen bij de Tweede Kamer als de reactie van de minister op het rapport van Remkes wordt nauwelijks iets over de industrie gezegd. Een oplossing wordt al helemaal niet geboden.

Bijlage

De regio Noord-Nederland (Chemport gebied) heeft sinds 1990 een reductie van NOx-emissies van 71% behaald, zelfs na toename van het aantal gevestigde bedrijven.¹

Met de relatieve toename in productiecapaciteit zijn NOx-emissies zelfs gedaald met 82%

¹ Voortgang regioplannen Industrietafel Noord-Nederland <https://www.groningen-seaports.com/wp-content/uploads/Voortgang-Regioplannen-2017-2019-2030-Industrietafel-Noord-Nederland-mei-2020.pdf>